

Te Peretitenira'a No Porinetia farani

PIHA PUTURA'A PARAU 'API Mahana toru 24 nō atopa 2018

Te mau Fa'aotira'a a te 'Āpo'ora'a a te mau Fa'aterehau

Afata tauturu no te faahoturaa i te mau oire

Te hi'opo'araa matamua a te DDC i te mau aniraa tauturu a te mau oire ua no 2018, ua fârii te Apooraa hau 15 aniraa no te taato'araa o te mau taamotu.

Tei ni'a i te faito 712 mirioni o te faa'ohiparaa faufaa na te mau oire, e âmo te Hau fenua e 359 mirioni 'oia ho'i 50%.

Te tuharaa mai teie i raro ei :

-No Tuhaa pae, Rurutu, 38 mirioni no te hoo mai hô'ê pereoo tura no te tupohe auahi na te Hau e âmo 11 418 900 toata.

Hiva 'Oa, 5 351 680 toata no te hô'ê mâtini rapa'au pape.

-No Tuamotu e Maareva, ta te Hau tuhaa 149 mirioni no te hoo mai i te (taipu repo, pereoo mataienaa, tura'i repo), no Arutua, Maareva e Manihi, 94 mirioni.

80 mirioni no te patu faahouraa i te fare tû'aro i Hao, 10 mirioni no te tâ-uira-raa i te motu no Raroia.

-No te mau motu totaiete :

E âmo te Hau 44% oia hoi 126 555 709 toata. No Mahina e 2 pereoo pâni, te faanahonahoraa i te menema a te oire o Moorea, te faa'âpîraa i te mau 'auri pape a Paea e no te mau tâtâ'iraa purumu a te oire o Punaauia.

No te mau oire i Raro Mata'i : no Huahine 50 mirioni no te patu i te hô'ê fare tû'aro e te hooraa mai i te hô'ê pereoo pâni.

Na roto i teie mai tauturu te faa'ite faahou mai ra te Hau fenua i tōna mana'ona'o i te mau oire e to râtou ihoa râ huiraatira.

Târifa ia niuniu i rapae 'ia Porinetia

Ua topa te mau târifa niuniu a to te ao nei, no reira ua tuâtapapa te fare rata na roto atu i te taiete Tahiti Nui Telecom e ua tû te mau mana'o e 'ia faatopahia te mau târifa e faa'ohipa hia nei e te mau taiete niuniu o te fenua nei (OPT, Vini, PMT, Viti).

I te mahana mâtâmua no novema e topa ia te mau târifa ia niuniu i rapae ia Porinetia, mai ia Farani, Marite, Aotearoa, Auteraria, Taina, Tanata e Peretâne.

E maraa te tarifa o te mau môrî i novema nei

E rave rahi ava'e te maraa noa raa te mau târifa môrî na te ao nei e te maraa raa ho'i te târâ marite e no te pâruru i ta tatou afata tauturu (FRPH), ua faaoti te Apooraaahau e haamaraa i te mau târifa môrî i Porinetia nei mai teie : te môrî tapau 'ore 140 toata, te môrî hinu 142 toata e te mâhu ahi 223 toata i te kiro.

Te vairaa o te hoo : ua topa 0,9%

I tetepa ua itehia te hô'ê maraaraa o te hoo i ni'a i te faito 0,1% te reira maraaraa no te mau tauihaa hâpiiraa ia, ia 'âmuihia râ no na ava'e 12 i haerehia mai ua topa ia te hoo i te faito 0,9%.

Tauturu moni no te pa'epa'e i te mau taiete rii na'ina'i roa

I roto noa i tâna târena poritita no te haamahuta i te 'imiraa faufaa a te fenua ua haamau te Apooraaahau e piti tauturu na te mau taiete na'ina'i. A tahi no te hoo mai ia i te mau tauihaa 'ohipa no te tura'i i ta ratou 'imiraa. Te piti te tauturu no te haamaita'i e faanehenehe i te mau faretoa na'ina'i e te mau fare tamâaraa rii. Ua faataa te Apooraaahau e 8 747 000 toata no te reira.

Te faanaho faahouraa i te oraraa i Porinetia farani

I te roaraa e toru hepetoma ua faataahia ia no te mau aitaairaa mana'o i rotopû i te mau mana no te mau taamotu, te mau mana no te faatereraa fenua e to te Hau nui, te tavana hau e te feiâ no te totaiete tivira. Arata'ihia teie rururaa e te Faaterehau no te nohoraa e tâna mau piha 'ohipa 'âmui ato'a mai te tahi mai Faaterehau, rautihia tei rururaa e te mau 'aivânaa no te IAU-EGIS-PTPU o ratou tei tere na i roto i te taato'araa o te mau taamotu, no te haruharu i te mau hinaaro o te huiraatira.

Ei mau 'opuaraa teie no te roaraa e 20 matahiti i muri nei, ia-au i te hinaaro o te fenua ia tu'ati'ati te arata'iraa 'ohipa i roto ia Porinetia e ia tu'ati ato'a e te mau fenua na te ara.tet arata'iraa i matara mai te tu'ati ra ihoa i ni'a i te poritita a te fenua e turu'i ra i ni'a i te mau tumu e rave rahi :

Ia tui te roo o te fenua i roto e na te ara na roto atu ia Tahiti ;

Ia nâmua hia te faahoturaa aifaito o nâ taamotu e pae ia tupu te hinaaro e, ia fanau, ia ora e ia mate te taata i ni'a i tônia motu ;

Haamaita'i te mau tû'ati'atiraa i rotopû i te mau 'oire ;

Faanaho i te fenua mâ te aupuru i te arutaimareva ;

Haamaita'i i te auraa faatura i rotopû i te nunaa mâ'ohi i tônia hiro'a tumu.

Faaineine ia Porinetia i mua i te mau ati natura e te tauraa o te âhu reva.

Te mau 'avei'a rarahi no ni'a mata'i haamaita'i i te mau paturaa i Papeete, e mau paturaa rarahi mai te ûahu te hâpiiraa teitei, ia tupu te piti o te 'oire i Taravao, ia riro o Tai'arapu ei 'aua natura faaherehere, faa'ohipa i te mau rave'a 'âpî no te utaraa taata, faatupu i te

'imiraa faufaa i Moorea. E toro i te mau purumu mâ te aupuru i te mau fenua pâpû e te mau 'aivi.

E matara mai te mau parau nene'i e te mau hoho'a o te fenua e te mau taamotu i te 'omuaraa matahiti 2019.

Pâtana na te taiete manureva Islands Airline

Te aniraa pâтана a te taiete Island Airline no te 21 no atopa 2017 no te mau tere i te mau motu :

Borabora (4 tere mahana) ;

Raiatea (4 tere mahana) ;

Huahine (1 tere mahana) ;

Ra'iroa (1 tere mahana) ;

Nuku Hiva (3 tere hepetoma) ;

Hao (3 tere hepetoma).

Te tahi 'opuaraa na Island Airline e tere ato'a i Apia Hamoa e i Raroto'a. Te ô mai ra ia 'ô ia i ni'a i te mau rênî a Air Tahiti. Tei roto ia 'ô ia i te tata'uraa mâtete o te ture fenua no te 25 no feppure 2016 ra e faanaho nei i te mau utaraa horopatete i roto i te mau motu. Te 'ôpuaraa a te taiete Island Airline haamata i tona mau tere i roto i te area 12 ava'e, e manureva tutuha auahi tâna e faa'ohipa.

Moni tauturu na te OPH

E aniraa na te Faaterehau no te nohora, Jean Christophe Bouissou, ei moni no te 'ôpuaraa Pahani, e vai i Afareaitu Moorea.

Te 'ôpuaraa, e patu e 20 fare, hô'ê fare 'amui e hô'ê mâhora ha'utiraa na terâ huiraa-tira. Te tapura faufaa no teie 'ôpuaraa e 434 722 000 toata e âmo te Hau farani 196 629 000, te tuhaa e âmohia e te fenua na roto atu i te OPH e 238 093 300 toata. E 22 ava'e no te faati'a i teie 'ôpuaraa.

Opuaraa ture fenua, tauturu no te hoo mai i te mau rationiuniu no te mau pahî tai'a

I te 14 no titema 2017 ra, ua mâ'iti te Apoorā rahi i te faaueraa manae faahepo ra i te pahî tai'a ia tamau i te rationiuniu taa'e atu ite mau pahî uta horopâtete, teie 'ôpuaraa ture fenua 'âpî o te nehneheraa i te Fenua e tauturu i te mau fatu ahi, i te hooraa mai i taua mau ratio nei.

Te faito tauturu e 50% i ni'a i te faito hope'a 1 mirioni toata i te pahî hô'ê. Te hooraa mai i te hô'ê pu e vai i tatahi INMARSAT no te rahiraa e 59 pahî.

Te ratiopoito EPRB no te mau pahî tautai 'aahi e 74 ratou, e te mau poti auhopu e 41 ratou. 140 poti mârara te poroi ato'a i te ratiopoito EPRB e 132 poti mârara no te tauî noa i ta ratou putu-uira. Te moni e tutauhia e 40 mirioni e ua fâriihia te reira e tuuhia atu teie 'opuaraa ture i mua i te Apoorā rahi.

Hawaiki Nui Vaa 2018 : te mau faaheporaa e te mau rave'a pâruru

Ua ite-au te Apooraaahau i te târena o te hoeraa vaa e tupu i raro mata'i mai te 31 no atopa e tae atu i te 1 no novema.

Te faahâmana'o ra te Apooraaahau e tei ni'a te hopoi'a i te tomite faanaho, nâna e faoti i te mau arata'iraa pâpû no te pârururaa i te taata i mua i te mau ati e nehenehe e tupu, e nâ roto i tâna aniraa ua rave te Hau fenua i te mau faaueraa mana e 'ôpani ra i mau tere pahî na roto i te mau tuhaa e hoehia e te mau vaa tata'u.

Na te nuu muto'i e ara i ni'a i te mau tuhaa faataahia no te tata'uraa vaa hoe e to ratou mau pahî 'âpee, te 'ore e auraro i te mau faaueraa mana e faautu'ahia ia i ni'a i te faito moni 178 997 toata.

Tahiti e te mau motu numera 7 o te mau fenua farani puai roa a'e i ni'a i te mau rêni rorouira

Ia au i te mau numera raa i rave hia i te roaraa hô'ê matahiti o te mau faatianiraa roro uira a te mau fenua farani na te ara moana, o te tahua natirara a Tahiti e te mau motu te numera 7. Numera 4 i ni'a ia Facebook, numera 5 i ni'a Instagram e numera piti i roto i te mau fenua farani na te ara moana i muri noa ia Guadeloupe.

E mea na roto i te mau tauï-haamaita'iraa o tâna mau parau faatiani i te pae o te natirara i tura'i i te roo o te fenua i te vâhi maita'i a'e.

Tauturu moni no te tereraa 'ohipa a te EGAT

Ua fârii te Apooraaahau i te aniraa tauturu a te Egat no te mau haamaita'iraa i te mâhora hui popo i Atimaono, e 25 mirioni te tuhaa mâtâmua no te tamau i te mau râve'a pâruru i mua i te mau tâtôâraa.

Te piti, e 40 mirioni no te hoo mai i te mau matini no te 'atua'tu i te mâhora hui popo.

Tauturu moni matahiti na te mau aupupu pâruru rave 'ohipa

No te matahiti 2018 ua faataahia 19 mirioni ei moni tauturu matahiti na te mau aupupu pâruru rave 'ohipa i Porinetia farani nei, ia-au ihoa i te ture 'ohipa e i muri mai i te hi'opo'araa a te tomite hâpa'o faufaa a te Apooraa a Porinetia.

CSTPFO : 948 parahiraa, 6 846 066 toata,
A Ti'a i Mua : 562 parahiraa, 4 058 533 toata,
CSIP : 461 parahiraa, 3 329 152 toata,
O Oe To Oe Rima : 375 parahiraa, 2 708 096 toata,
Otahi : 2085 parahiraa, 2 058 153 toata.

Tauturu no te tereraa 'ohipa a Espace Info Energie ti'â'auhia e te FOL

Na roto i te taieteraa te ADEME e o Porinetia no te 'âpee i te monoraa uira a te fenua, te haapâpû nei o Porinetia i tona hinaaro mau e haaputupu i te mau pûai ato'a e poro nei i te mau taraniraa uira e te mau rave'a hâmaniraa uira 'âpî, no reira e horo'a te Hau fenua i te tauturu no te tereraa 'ohipa a te EIE e te FOL i ni'a i te faito e 7,4 mirioni toata.

Tauturu moni na te Fare Tauhiti Nui e te Fare Manaha

Ua fârii te Apooraa Faaterehau e faataa e 2 500 000 toata na te Fare Tauhiti Nui no te monoraa ia i tâna mau tauihaa teata o tei tahito roa.

Ua faataa ato'a 1 987 924 toata na te Fare Manaha no te hoo mai i te mau tauihaa no te rapaau i te mau tauihaa faaherehere e vai nei i reira.

Ua faataa ato'a 1 816 884 toata na te Fare Manaha no te tâtâ'i i te mau vahi i tomohia e te pape i te tau ua rahi i ma'iri.

Moni tauturu no te tereraa 'ohipa a te mau tâatiraa e 'ôpuaraa hiro'a tumu tâ râtou

Ua fârii te Apooraaahau e faataa e 7 900 000 toata na te mau tâatiraa e 'ôpuaraa hiro'a tumu tâ râtou.

Te mau tâatiraa e fana'o :

2 mirioni na te taatiraa Tamarii Poerava, e pupu ori e tere i Taratoni.

2 mirioni na te taatiraa Te Ui Ragivavae no te tere i Herevetia e i Farani.

3 mirioni na Mana Maohi no te ta'urua tatau i Moorea

900 000 toata na te taiete SEO e haaputu nei i te mau puta tahiti o te fenua nei.

Tauturu moni no te taatiraa nenei puta « Lire en Polynésie 2018 »

E aniraa na rotohia mai i te Faaterehau no te Hâpiiraa no te Ū'i 'Âpî e te Tû'aro, ua fârii te Apooraaahau e horo'a 1,2 mirioni na te taatiraa o te feiâ pâpa'i puta a Porinetia, no te faanaho i te mahana o te « tai'oraa puta i Porinetia 2018 ».

Te mau tauturu moni na te mau tâatiraa tu'aro

Ua hi'opo'a te Apooraaahau i te mau aniraa tauturu a te mau tâatiraa tu'aro o te fenua nei, e ua fârii e horo'a 15 092 000 toata ia'au i te 'ôpereraa i raro nei :

tâatiraa o te feiâ 'au, 1 173 000 toata ;

taiete tu'e pôpô Tefana 2 016 000 toata ;

Pirae Volley Club 1 844 000 toata ;

Venus 2 790 000 toata ;

Tamarii Punaruu 4 921 000 toata
Team Faehiri 196 000 toata
Tefana 739 000 toata
Saint Etienne Jeunes de Hakahau 931 000 toata

-0-0-0-0-0-